

Posudek diplomové práce

Čestmír Cimler:

Pražští johanité – architektura a nástěnné malířství

Jádrem předkládané práce je studie věnované johanitské komendě s kostelem P. Marie Pod řetězem na konci pražského kamenného mostu. Jí předchází stručný nástin dějin johanitského řádu, jmenovitě pak na území české koruny a to do válek husitských. Tato vstupní část diplomové práce umožnila pak dobré kontextuální zasazení jednotlivých částí pražské komendy a jejího kostela.

V druhém oddílu se Čestmír Cimler zabývá tím, jak jsou ve středověkých pramenech nazývány řádové komendy. Důležité je upozornění na zápis o vizitaci komend v pražské diecézi provedený v roce 1373 i na významnou listinu Václava IV. z 23. února roku 1384, v níž byla potvrzena práva řádových komend a kostelů v Čechách, Lužici, Kladsku a ve Slezsku. Tyto dva prameny dávají dobrou výpověď o postavení a držbě řádu v této době. Důležité je i upozornění na významné posláni řádu, kterým byla finanční podpora řádového posláni ve Svaté zemi, na Blízkém východě, na Kypru a na Rhodu, kde johanité čelili islámské expanzi.

Ocenit bych chtěl i pokus definování typologie johanitských fundací. Ten vychází i z dobré znalosti zahraniční (zejména německé) literatury a z komparací se zahraničními řádovými lokalitami. Zjevné je, že architektura řádových „domů“ byla velmi rozmanitá, že se v ní prolínala světská (rytířská) komponenta s komponentou sakrální, a konečně, že jednotlivé řádové stavby svou podobou souvisely s architekturou příslušných regionů.

Část práce věnovaná pražské johanitské komendě vychází z rozboru literatury, která jí byla věnována. Následně se Čestmír Cimler zabývá třemi význačnými etapami – románskou, raně gotickou a vrcholně gotickou, které podrobně charakterizuje a dokládá jejich slohové pozadí a souvislosti. Pokud jde

o stávající presbytář kostela P. M. Pod řetězem, připouští, že jeho výstavba započala po polovině 14. století (viz str. 53). Snad by tu bylo možné přeci jen vzít v úvahu presbytář s osovým opěrákem ve Strakonících, který je starší.

Velkou pozornost věnoval Čestmír Cimler lucemburské fázi přestavby johanitského kostela, při níž vzniklo západní průčelí se dvěma věžemi, vstupní předsíní a byl učiněn pokus o stavbu nového trojlodí. Přesvědčivě jsou tu předloženy stylové vazby i historické souvislosti, jmenovitě spojení této části kostela s osobou převora Markolta z Vrutice (s. 65), jenž patřil k oblíbencům a rádcům krále Václava IV.

Konečně na s. 65-70 se Čestmír Cimler zabývá kvalitní nástěnnou malbou v severní kapli, pocházející patrně z doby krále Přemysla Otakara II.

Na předložené práci bych rád ocenil dobrou orientaci v literatuře české i zahraniční, dále detailní znalost pojednávané stavby i nástěnné malby. Navíc je předložená práce napsána pěkným a svižným jazykem, i v tomto ohledu je nadprůměrná. Rád jí doporučuji k obhajobě.

Praha, 30. 8. 2016

Prof. PhDr. Jiří Kuthan, DrSc., Dr. h. c.